

ВОСКОБОЙНИКОВА-ГУЗЄВА

Олена Вікторівна —
доктор наук із соціальних
комунікацій, завідувач
кафедри бібліотекознавства
та інформології Інституту
журналістики Київського
університету імені Бориса
Грінченка

ВИДАВНИЧИЙ ДІМ «АКАДЕМПЕРІОДИКА»: РЕЗУЛЬТАТИ 20-РІЧНОГО РОЗВИТКУ

Рецензія на книгу «Періодичні та книжкові
видання Видавничого дому «Академперіодика»
НАН України: 1996 – 2015»

У виданні підбито підсумки 20-річної діяльності Видавничого дому «Академперіодика» НАН України з підготовки та випуску наукової літератури, наведено основні відомості про періодичні видання та бібліографічні описи книжкових видань, які готував до друку та/або тиражував Видавничий дім за весь період свого існування.

Наукове видання, у широкому трактуванні цього поняття та у будь-якій формі його побутування й поширення, виконує надзвичайно важливий комплекс соціальних і комунікаційних функцій. Наукова книга і журнал, як традиційні, так і електронні, роблять доступними результати пізнавальної діяльності, спрямованої на створення об'єктивних, системно організованих і обґрунтованих знань про світ. Тому справа видання (редакційно-видавничого та поліграфічного оформлення і представлення світові) результатів наукового пізнання є надзвичайно відповідальною і потребує високої майстерності, професіоналізму, творчого, креативного підходу. Саме з таких позицій каталог «Періодичні та книжкові видання Видавничого дому «Академперіодика» НАН України: 1996–2015» (Київ: Академперіодика, 2016) привернув нашу увагу як джерело інформації про плідну 20-річну діяльність видавництва, яке водночас характеризує значну частину видавничої діяльності НАН України.

Ілюстрований каталог репрезентує результати, здобуті видавництвом на шляху від Спеціалізованої друкарні наукових журналів до Видавничого дому. Цей шлях розпочався з випуску окремого номера журналу «Доповіді Національної академії наук України» і за 20 років «Академперіодика» стала визнаним видавцем наукової літератури і виконавцем великих наукових та науково-популярних проектів НАН України — «Українська наукова книга іноземною мовою», «Наукові переклади», «На-

ука для всіх», «Біобібліографія вчених України», «Наука України у світовому інформаційному просторі», «Енциклопедія міжнародного права».

Грунтовна вступна стаття директора Видавничого дому «Академперіодика» О.Г. Вакаренко знайомить читачів зі здобутками видавництва, зазначаючи, що каталог видавничої продукції — це «універсальна форма звітності». Представлена вичерпна статистична та аналітична інформація дає змогу простежити нарощування потужності видавництва, сукупний тираж журнальної та книжкової продукції якого за два десятиліття становив понад 1 млн примірників.

О.Г. Вакаренко послідовно розкриває особливості становлення і розвитку Видавничого дому як поліграфічного підприємства та наукової установи, яка паралельно з випуском наукових журналів розвивала видання книжкової продукції. Розпочинаючи з тиражування книжок, які зовні більше нагадували товсті журнали, згодом друкарня «Академперіодики» опанувала виготовлення книг у твердій оправі. А сьогодні Видавничий дім на високому технологічному рівні виготовляє книги найрізноманітнішого оформлення. В останні п'ять років «Академперіодика» працює як повноцінне видавництво, адже за цей період частка книг, які Видавничий дім випустив у світ саме як видавець, становить уже 60%. Підтвердженням якості цих видань є нагороди, здобуті на численних конкурсах — Міжнародному конкурсі на найкращий науково-видавничий проект «Наукова книга», всеукраїнських конкурсах «Мистецтво книги України», «Краща книга України», «Університетська книга».

Однак пріоритетом у діяльності Видавничого дому залишається видання академічної наукової періодики. У першому розділі каталогу міститься інформація про журнали та періодичні збірники наукових праць, видання яких здійснює «Академперіодика», — усього їх 62 назви. На умовах повного циклу у Видавничому домі видаються журнали «Археологія», «Вісник НАН України», «Космічна наука і технологія»; постійно тиражуються «Український

географічний журнал», «Українська мова», «Наука та інновації» та ін.

Однак, на нашу думку, інформативності цієї частині каталогу додало б включення до опису видань такої складової, як посилання на сайт журналу чи збірника, адже, як зазначено у вступній статті, «сьогодні науковий журнал, що не має власного веб-ресурсу в мережі Інтернет, практично не існує для світової спільноти». З цією метою групою науково-методичного забезпечення видавничої діяльності НАН України приділяється значна увага організації присутності у всесвітній мережі академічної періодики. Зокрема, визначено параметри і створено типовий сайт періодичного видання, на основі якого вже функціонують персональні сайти ряду академічних журналів, таких як «Наука та інновації», «Вісник НАН України», «Доповіді НАН України», «Український фізичний журнал» та ін.

Другий розділ каталогу побудовано за хронологічним принципом. У межах кожного року (починаючи від 1996 р.) подано загальну статистичну інформацію щодо кількості назв і тиражів випущених видань із зазначенням ролі «Академперіодики» — повний видавничий цикл або тиражування з авторського оригінал-макета. Доповнює інформацію список бібліографічних описів усіх здійснених протягом року видань, побудований у порядку згадування видання в реєстраційних документах видавництва. Описи книг, видавцем яких була «Академперіодика», супроводжуються кольоровими зображеннями обкладинок.

Так, у період 1996—1999 рр. Видавничий дім (тоді ще Спеціалізована друкарня) здійснював лише тиражування певної книжкової продукції (від 1 у 1996 р. до 35 у 1999 р.) — бюлетенів, матеріалів конференцій і семінарів, методичних вказівок, збірників законодавчих та нормативних актів, каталогів видавничої продукції НАН України та невеликої кількості монографічних і навчальних видань. Від 2000 р. «Академперіодика» вже виконує повний видавничий цикл щорічних звітів про діяльність Національної академії наук України та продовжує нарощувати кількість виданих назв.

Видань книжкового типу випускається в середньому близько 50 на рік. Від 2000 р. найменший показник спостерігався в 2007 р. — 39 видань, а найбільший — у 2005 та 2006 рр. — по 56 видань.

Інформація, наведена в каталозі, не лише демонструє масштаб і розмаїття видавничих проектів «Академперіодики», а й дозволяє простежити розвиток співпраці з іншими науковими, освітніми й культурно-мистецькими установами та органами державної влади: Національною академією медичних наук України, Міністерством охорони здоров'я України, Міністерством екології і природних ресурсів України, Міністерством культури і мистецтв України, Національною музичною академією України ім. П.І. Чайковського, Київським національним університетом імені Тараса Шевченка, Національним технічним університетом України «Київський політехнічний інститут», Національним заповідником «Софія Київська» та ін.

До переваг каталогу слід віднести наочність — гортаючи його сторінки, мимоволі впадають в око гарно оформлені типові обкладин-

ки біобібліографічної серії видань про видатних учених України, випусків «Наука України у світовому інформаційному просторі», видавничих проектів НАН України «Наукові переклади» та «Українська наукова книга іноземною мовою», які цілком заслужено ставали призерами всеукраїнських та міжнародних конкурсів різних років.

Загалом типо-видова характеристика рецензованого видання виходить за межі традиційного розуміння поняття «каталог». Ґрунтовність та інформаційно-аналітична насиченість вступної статті додає виданню науковості, а поєднання його відомостей зі щорічними «Анотованими каталогами книжкових видань НАН України» та каталогами періодичних видань передплатного агентства «Укрінформнаука» дозволяє отримати цілісне уявлення про масштаб та розмаїття видавничої діяльності Академії.

Видання стане у пригоді фахівцям видавничої та бібліотечно-інформаційної сфери, історикам науки, його можна рекомендувати всім, хто цікавиться розвитком академічного книговидання.